

Eindrapport Burgerinitiatieven in de Kempengemeenten

Gemeente Eersel

Gemeente Oirschot

Rekenkamercommissie Kempengemeenten
Maart 2018

Inhoudsopgave

1 Inleiding	2
1.1 Doel- en vraagstelling	3
1.2 Uitvoering van het onderzoek	4
1.3 Leeswijzer	4
2 Beleid en kaderstelling	5
2.1 Burgerparticipatienota Meedoen?! (2015)	5
2.2 Werkwijzer Participatie (2012)	6
2.3 Verordening Burgerinitiatief (2002)	6
2.4 Burgerparticipatie, een kwestie van maatwerk (2011)	6
3 Werkwijze	8
3.1 Werkwijze formele burgerinitiatieven	8
3.2 Werkwijze informele burgerinitiatieven	8
3.3 Communicatie	9
4 Uitvoering	10
4.1 Inventarisatie	10
4.2 Buurtboerderij Kerkebogten	10
4.3 Postcoderoos Kraanvogel	12
5 Bestuurlijk proces	15
5.1 Coalitieakkoord	15
5.2 De wethouder	15
5.3 Gesprek raadsleden	16
6 Conclusies	17
6.1 Aanbevelingen aan de gemeenteraad van Eersel	18
6.2 Vergelijking	18
7 Bestuurlijke reactie	20
Bijlage 1	24
Gehanteerd normenkader	24
Bijlage 2	22
Bronnen	22
Bijlage 3	23
Lijst met formele burgerinitiatieven	23
Lijst met informele burgerinitiatieven	23

1 Inleiding

Burgers kunnen op vele manieren participeren in hun gemeenschap, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk, het bijwonen van inspraakavonden of het houden van inzamelingsacties. In het onderzoek 'Burgerinitiatieven Kempengemeenten' kijken we naar een specifieke vorm van participeren: formele en informele burgerinitiatieven. Het onderzoek dat in de gemeenten Oirschot, Reusel-De Mierden en Eersel is uitgevoerd, bestaat uit drie verschillende deelrapporten.

In eerste instantie concentreerde het onderzoek zich op formele burgerinitiatieven, een mogelijkheid in de Gemeentewet om als groep burgers - onder voorwaarden - een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad te plaatsen. Toen na eerste inventarisatie bleek dat er in de periode 2012-2017 in geen van de drie gemeenten een formeel burgerinitiatief is ingediend, is het onderzoek verbreed naar ook informele burgerinitiatieven.

Informele burgerinitiatieven zijn een vorm van zelforganisatie van burgers, gericht op de verbetering van de eigen levenssituatie en/of de samenleving waarbij een aantal mensen betrokken is in een al dan niet tijdelijke initiatiefgroep, actiegroep of projectgroep. Burgerinitiatieven worden gerund door vrijwilligers, zijn hoogstens semiprofessioneel, kleinschalig en niet of weinig geïnstitutionaliseerd.¹

Voor wat betreft de informele burgerinitiatieven, gaat dit onderzoek louter over informele burgerinitiatieven die een interactie met de gemeente hebben gehad of hadden willen hebben. Dit onderzoek gaat niet over initiatieven waarbij de gemeente in eerste instantie het initiatief heeft genomen en vervolgens burgers erbij heeft betrokken. Ook vallen initiatieven waarbij de gemeente geen rol heeft gespeeld, zoals een samenwerking tussen een voetbalclub en een bank rondom een nieuw sportveld, buiten het onderzoek.

Beide vormen van burgerinitiatief zijn onderdeel van een groter geheel: burgerparticipatie. Sinds de jaren '60 zoekt de overheid naar mogelijkheden om burgers bij haar beleid te betrekken, zoals referenda, interactieve beleidsvorming en inspraakmogelijkheden. Dit is de ene kant van burgerparticipatie, waarbij de overheid het voortouw neemt. Burgerinitiatieven zijn hier het spiegelbeeld van: niet de overheid, maar burgers nemen het initiatief en willen de overheid hierbij betrekken. Omdat burgerinitiatieven een deel van een groter geheel zijn, hebben we in dit onderzoek ook aandacht voor het bredere onderwerp burgerparticipatie.

¹ Mijde, A. en S. Daru (2005: 11). *Actieve burgers en vrijwilligersorganisaties*. Utrecht: CiviQ.

Het onderzoek beslaat de periode 2012 – 2017 in de gemeenten Oirschot, Reusel-De Mierden en Eersel.

1.1 Doel- en vraagstelling

Doel onderzoek

Het onderzoek heeft tot doel om de gemeenteraden van Eersel, Oirschot en Reusel-De Mierden inzicht te bieden in de formele en informele burgerinitiatieven die in de periode 2012 - 2017 zijn ingediend en in de wijze waarop de gemeenten omgaan met formele en informele burgerinitiatieven.

Vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag is:

Welke burgerinitiatieven zijn er in de periode 2012-2017 ingediend en tot welke effecten hebben deze concreet geleid? Wat betekent het voor de rol van de gemeenten?

Daarbij zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

A. Beleid en Kaderstelling

1. Welke kaders en richtlijnen hebben raad en college vastgesteld ten aanzien van burgerinitiatieven?
2. Bieden de kaders voldoende mogelijkheden? Zijn ze toegankelijk en haalbaar?
3. Draagt de gemeente de mogelijkheden van burgerinitiatieven actief uit? Stimuleert zij inwoners hierin?
4. Welke doelen had de raad voor ogen met de vaststelling van de verordening Burgerinitiatief?

B. Uitvoering

5. Welke burgerinitiatieven zijn er de afgelopen zes jaar (periode 2012-2017) in de gemeenten Eersel, Reusel-De Mierden en Oirschot geweest?
6. Worden de inhoudelijke doelen van de burgerinitiatieven gerealiseerd?
7. Hoe heeft de gemeente het 'proces achter de burgerinitiatieven' georganiseerd?
8. Welke rol speelde het college/de ambtelijke organisatie in de onderzochte burgerinitiatieven? Is de rol die de gemeente al dan niet speelde van invloed geweest op het effect van het burgerinitiatief?
9. Hoe verliep de communicatie met de indieners van het burgerinitiatief?

C. Bestuurlijk proces

10. Hebben de gemeenteraad en het college van B&W een rol gespeeld bij de burgerinitiatieven?
11. Hoe is de informatievoorziening aan de raad geweest?

D. Vergelijking

12. Geeft een vergelijking tussen de wijze waarop de drie gemeenten burgerinitiatieven hebben ingericht een basis voor concrete suggesties voor verbetering? Zowel qua beleid als inrichting van het proces.

Om deze onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en de feiten te kunnen 'wegen' is gebruikgemaakt van een normenkader. Dit normenkader is terug te vinden in bijlage 1.

1.2 Uitvoering van het onderzoek

Het onderzoek is gefaseerd uitgevoerd en is gestart in februari 2017 met enkele gesprekken met de Rekenkamercommissie Kempengemeenten (RKC), waarbij afspraken gemaakt zijn over de planning en de uitvoering van het onderzoek. Tevens is het normenkader besproken en vastgesteld.

In onderstaande tabel is de uitvoering van het onderzoek weergegeven:

Fase	Activiteiten	Resultaat
1	Startoverleg met de RKC	Een vastgestelde aanpak, planning
2	Opstellen normenkader	Een vastgesteld normenkader
3	Dataverzameling	Drie feitenrapportages
4	Technische reactie	Drie technische reacties van de drie colleges van B&W op de feitenrapportages
5	Analyse	Een schriftelijke analyse van de data, op basis van het normenkader.
6	Conclusies, aanbevelingen, rapportage	Beantwoording van de onderzoeksvragen en een vergelijking tussen de drie gemeenten

De dataverzameling uit fase 3 hebben we als volgt aangepakt:

- Opvragen relevante gemeentelijke kaders, visies en verordeningen;
- Opvragen ingediende formele en informele burgerinitiatieven bij de gemeenten;
- Opvragen bekende informele burgerinitiatieven bij de dorpsraden en leefbaarheidsnetwerken;
- Interviews met ambtenaren;
- Interviews met een wethouder per gemeente;
- Interviews met een of enkele gemeenteraadsleden per gemeente;
- Interviews met burgers die een initiatief hebben ingediend.

De complete lijst met bestudeerde documenten en geïnterviewde personen vormt bijlage 2.

1.3 Leeswijzer

Dit eindrapport is als volgt opgebouwd: hoofdstuk twee beschrijft de relevante beleidskaders en verordeningen van de gemeente. Hoofdstuk drie beschrijft de dagelijkse omgang van de gemeente met formele en informele burgerinitiatieven en de communicatie vanuit de gemeente. Vervolgens worden in hoofdstuk vier twee informele burgerinitiatieven nader beschouwd. In hoofdstuk behandelen we het bestuurlijk proces, vanuit het oogpunt van de wethouder en een gemeenteraadslid. In hoofdstuk zes worden, tot slot, conclusies getrokken, aanbevelingen gedaan en een vergelijking tussen de drie gemeenten gemaakt.

2 Beleid en kaderstelling

Voor dit onderzoek zijn de volgende documenten van belang:

Naam	Vastgesteld B&W op:	Vastgesteld raad op:	Nog geldig?
Burgerparticipatienota Meedoen?! (2015)	19 mei 2015 (alleen besproken)	7 juli 2015	Ja
Werkwijzer Participatie (2013)	25 juni 2013	-	Ja
Nota Burgerparticipatie, een kwestie van maatwerk (2011)	Onbekend	Onbekend	Nee
Verordening Burgerinitiatief (2002)	Alleen besproken, datum onbekend	10 september 2002	Ja

Eerst worden de documenten behandeld die nog van kracht zijn (Burgerparticipatienota Meedoen?! (2015), Werkwijzer Participatie (2013) en Verordening Burgerinitiatief (2002). Aansluitend wordt ook de nota 'Burgerparticipatie, een kwestie van maatwerk (2011) behandeld. Deze is weliswaar nu niet meer van kracht, maar was dit wel tijdens een deel van de onderzoeksperiode en biedt als zodanig context.

2.1 Burgerparticipatienota Meedoen?! (2015)

De nota 'Meedoen?!' heeft tot doel om één integrale nota over burgerparticipatie te zijn, met zowel een theoretisch kader als een praktische grondslag. Het eerste deel van de nota bestaat uit het waarom van burgerparticipatie:

“De burger is mondiger en kritischer geworden en het wordt steeds gemakkelijker (gemaakt) om een visie ten aan zien van een probleem kenbaar te maken. De gemeente Eersel staat hier welwillend tegenover en moedigt dit zelfs aan. We vinden het eenzijdig besturen tot de verleden tijd behoren. We kunnen gebruik maken van de expertise die onze burgers hebben en hen een bijdrage laten leveren aan de kwaliteit van projecten. Ook kan burgerparticipatie het draagvlak vergroten en dat kan de relatie tussen de gemeente en de burgers verbeteren. Aan de andere kant verbetert participatie ook het omgevingsbewustzijn van de gemeente en krijgen burgers meer kennis. Wij moeten er wel rekening mee houden dat hoe meer burgers participeren, hoe meer (verschillende) meningen er zijn. Het is belangrijk om in het achterhoofd te houden dat we als gemeente het algemeen belang dienen in tegenstelling tot individuele, burgers die wellicht een ander belang dienen. Teleurstelling is daarom niet altijd te voorkomen.”

Over burgerbetrokkenheid wordt opgemerkt dat er drie vormen zijn:

- Beleidsparticipatie/ meedenken (overheid nodig burgers uit om mee te denken)
- Maatschappelijke participatie/ meedoen (verenigingsleven, vrijwilligers, etc.)
- Maatschappelijk initiatief/ zelf doen (burgers nemen zelf het heft in handen)

In de nota is ook aandacht voor de participatieladder, die verschillende niveaus van burgerparticipatie (van het passief ontvangen van informatie tot het zelf nemen van initiatief) beschrijft en een landelijk toegepast instrument is om te bepalen welk niveau van participatie voor welk onderwerp geschikt is.

Het tweede deel van de nota bestaat uit praktische hoofdstukken, waarin de ambtenaar handvatten geboden krijgt over hoe burgerparticipatie rondom een dossier te organiseren en een afwegingskader over welk instrument wanneer in te zetten.

2.2 Werkwijzer Participatie (2012)

De werkwijzer is een praktische handreiking aan ambtenaren om de nota 'Burgerparticipatie, een kwestie van maatwerk (2011)' te vertalen naar de praktijk. De werkwijze kent een instrument voor een omgevingsanalyse en een afwegingskader. Door middel van het instrument kan voor verschillende stakeholders worden geïnventariseerd wat hun belang is, wat hun belang voor de gemeente is, de houding van de actor en de kracht en relatie tussen de actor en de gemeente.

Wanneer het instrument bij een specifiek dossier wordt ingevuld, ontstaat een compleet beeld van de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld en georganiseerde burgers rondom een thema of project.

Het afwegingskader brengt de gebruiker stapsgewijs naar de conclusie of en hoe burgerparticipatie moet worden ingezet. Via uitsluitingsgronden (bijvoorbeeld spoed of een onbelangrijk dossier), het inventariseren van de meerwaarde van participatie (financieel, kennis, draagvlak, relatie) en de randvoorwaarden wordt het niveau van participatie (adviseren, meebeslissen, coproduceren, faciliteren) bepaald.

2.3 Verordening Burgerinitiatief (2002)

Op 10 september 2002 heeft de gemeenteraad de Verordening Burgerinitiatief – die de indiening van formele burgerinitiatieven bij de gemeenteraad regelt – als hamerstuk vastgesteld. In deze verordening wordt gesteld aan welke formele eisen het initiatief moet voldoen, inclusief een toelichting en een formulier waarmee een formeel burgerinitiatief kan worden ingediend.

2.4 Burgerparticipatie, een kwestie van maatwerk (2011)

Het doel van de nota is om vast te stellen wat Eersel met burgerparticipatie wil bereiken:

“Burgerparticipatie is het deelnemen van inwoners en hun organisaties aan agendering, beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering, besluitvorming en waar mogelijk de evaluatie van (in dit geval) gemeentelijk beleid. Het gaat erom dat burgers tijdig én effectief betrokken worden.”

Gesteld wordt dat burgerparticipatie een aanvulling op de representatieve democratie is; geen doel, maar een middel om de samenleving te betrekken; een open houding vereist en niet alleen gaat over initiatieven vanuit de gemeente, maar ook over initiatieven vanuit de samenleving.

Verder wordt in de nota gesteld dat burgerparticipatie leidt tot een beter draagvlak voor projecten en beleid bij burgers. Ook leidt het – door een open gesprek met burgers – tot een hogere kwaliteit van beleid. Er zijn ook nadelen: onduidelijke afspraken kunnen leiden tot teleurstelling en juist verminderd draagvlak. En soms moeten er door participatie compromissen gesloten worden die niet de juiste oplossing vormen.

3 Werkwijze

In dit hoofdstuk beschrijven we de werkwijze van de gemeente rondom formele en informele burgerinitiatieven.

3.1 Werkwijze formele burgerinitiatieven

Een formeel burgerinitiatief zorgt ervoor dat een onderwerp op de agenda van de gemeenteraad wordt geplaatst en dat de raad zich over dat onderwerp uitspreekt. In Eersel moet een initiatiefvoorstel worden ondersteund door minstens 125 initiatiefgerechtigden (inwoners van 16 jaar of ouder die – afgezien van hun leeftijd – het kiesrecht voor de gemeenteraad hebben). Een initiatiefvoorstel mag niet gaan over:

- Een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van de raad;
- Een vraag over gemeentelijk beleid;
- Een klacht over de gemeente;
- Een bezwaar;
- Een onderwerp waarover in dezelfde raadsperiode door de raad al een besluit is genomen.

Het verzoek dient schriftelijk te worden ingediend bij de voorzitter van de raad. Daarnaast is er nog een aantal vormvereisten, waarvoor de gemeente een model beschikbaar heeft.

Van 2012 tot augustus 2017 is er geen formeel burgerinitiatief in de gemeente Eersel ingediend.

De Verordening is integraal geplaatst op de website van de gemeente. Verder is er op de website geen informatie over het formele burgerinitiatief te vinden.

3.2 Werkwijze informele burgerinitiatieven

Binnen de gemeente Eersel is er geen vast aanspreekpunt voor informele burgerinitiatieven. Uit gesprekken met ambtenaren blijkt dat burgers bellen of mailen naar de receptie van het gemeentehuis met een initiatief en worden doorverwezen naar een ambtenaar met het onderwerp in de portefeuille. Ook nemen burgers direct contact op met een wethouder die men kent.

De gesproken ambtenaren stellen dat zij vervolgens proberen zoveel mogelijk mee te denken en maatwerk te bieden aan de initiatieven.

Bij alle projecten, en ook bij samenwerkingen met burgers, moeten de ambtenaren de eerdergenoemde participatieladder en de communicatiemethode Factor C gebruiken.

Met de landelijke communicatiemethode Factor C bepalen bestuur en ambtenaren in welke fase, met wie, op welk niveau, waarover en wanneer communicatie gewenst is.

De Factor C-methode bestaat uit drie stappen: krachtenveldanalyse (wat speelt er, wie zijn de stakeholders, wie moet meedenken, meewerken, meebeslissen, op de hoogte gehouden worden), kernboodschap en communicatiekalender.

3.3 Communicatie

De gemeente communiceert op verschillende manieren de mogelijkheden om als burger initiatief te nemen:

- Op de website is informatie te vinden over de mogelijkheid om een formeel burgerinitiatief in te dienen bij de gemeenteraad. Anders dan in de vorm van de verordening is hierbij geen praktische informatie aanwezig, zoals een contactpersoon met contactgegevens of praktische tips over hoe een formeel initiatief op poten te zetten;
- Op de website van de gemeente is informatie te vinden over het aanvragen van subsidies;
- In de gemeentegids wordt aandacht besteed aan de leefbaarheidsgroepen en de dorpsraden. Zij mogen de gemeente gevraagd en ongevraagd adviseren over leefbaarheid.

4 Uitvoering

In dit hoofdstuk onderzoeken we twee informele burgerinitiatieven nader. We kijken naar het proces rondom de initiatieven, de rol van burgers en de rol van ambtenaren, het college en de raad.

4.1 Inventarisatie

Op ons verzoek heeft de gemeente geïnventariseerd met welke informele burgerinitiatieven in de periode 2012 – 2017 de gemeente te maken heeft gehad. Ook hebben we aan de dorpsraden Vessem, Steensel, Knegsel en Wintelre, het orgaan Zorg om Duizel en de Leefbaarheidsgroep Eersel het verzoek gestuurd om hun bekende informele burgerinitiatieven aan ons te melden. Dit overzicht is gecombineerd met het overzicht van de gemeente en vormt bijlage 3.

Uit deze lijst heeft de Rekenkamercommissie twee burgerinitiatieven geselecteerd om nader te onderzoeken. Deze selectie is gemaakt zodat – over het geheel van de drie onderzochte gemeenten – er een spreiding ontstaat qua grootte, thema en impact.

In Eersel zijn geselecteerd:

- Buurtboerderij Kerkebogten;
- Postcoderoos Kraanvogel.

4.2 Buurtboerderij Kerkebogten

In 2007 hebben twee verstandelijk beperkte bewoners, ondersteund door hun begeleiders van De Boei Eersel en de GGZ, het plan opgevat om een kinderboerderij in de nieuwe wijk Kerkebogten op te richten. Hiertoe heeft men in april 2007 een document naar de gemeente verstuurd, met daarin de wensen en een schets van de boerderij.

In augustus 2007 is de gemeente een nieuw bestemmingsplan voor de kom van Eersel aan het voorbereiden. In dit kader ontvangt de gemeente een brief van Geestelijk Gezondheidszorg Eindhoven en de Kempen waarin aandacht wordt gevraagd voor de kinderboerderij. In september 2007 verzoekt de gemeenteraad het college om binnen een half jaar te starten met een onderzoek naar de meest geschikte locatie voor een kinderboerderij in de kern Eersel.

In november 2007 volgt een eerste ambtelijk gesprek met de oorspronkelijke initiatiefnemers; tot en met maart 2008 volgen diverse vervolggesprekken over de wensen en locatie. In april 2008 is door de initiatiefnemers een presentatie verzorgd voor een brede groep aanwezigen (o.a. gemeente, Rabobank, Zorgboerderij, GGZ, buurtvereniging).

In juni 2009 neemt de raad, bij de behandeling van de Voorjaarsnota, unaniem een motie aan om in het Meerjarig Investeringsprogramma 2010-2013 een budget (zonder bedrag) op te nemen voor een kleinschalige kinderboerderij in de kom van Eersel. In oktober 2009 volgt een themabijeenkomst met college en ambtenaren en de initiatiefnemers. De uitkomst is dat de initiatiefnemers een projectplan mogen indienen dat als basis voor een raadsvoorstel kan dienen. In december 2009 is dit projectplan ambtelijk verwerkt in een memo die ter informatie naar de raad is gestuurd.

In februari 2010 stuurt de gemeente een brief aan de initiatiefnemers, waarin zij stelt voornemens te zijn om de grond niet over te dragen aan Maatschap Kerkebogten, en de raad in de Voorjaarsnota gaat verzoeken een uitspraak te doen over de financiering.

In de Voorjaarsnota neemt het college geen financiering voor de boerderij op. In juli 2010 behandelt de raad de Voorjaarsnota en wordt een motie om toch financiering ter beschikking te stellen met 13 tegen 3 verworpen.

Begin juli 2010 stuurt de WMO Adviesraad een advies aan het college waarin zij de boerderij belangrijk noemt. Eind juli 2010 volgt een overleg tussen college, WMO Adviesraad en de initiatiefnemers. Hierin wordt afgesproken dat het college met een conceptvoorstel voor de boerderij komt. In september 2010 wordt de Programmabegroting 2011 – 2015 openbaar. Hieruit blijkt dat het college niet voornemens is de boerderij te financieren. In november 2010 wordt de begroting behandeld in raad en wordt een motie om toch financiering ter beschikking te stellen, met 8 tegen 6 verworpen.

Vervolgens gebeurt er vier jaar niets met de plannen voor de buurtboerderij.

In september 2014 is er een overleg tussen college, ambtenaren en initiatiefnemers over de financiering van de boerderij. Op ambtelijk initiatief heeft de Rotary een onderzoek gedaan en becijferd dat er jaarlijks € 75.000 voor de exploitatie nodig is. De gemeente stelt in het overleg eenmalig € 25.000 beschikbaar en doet het voorstel aan de initiatiefnemers om een kleinschalige boerderij op te zetten. De initiatiefnemers gaan daarmee akkoord.

In maart 2015 is er een nieuw overleg tussen college, ambtenaren en initiatiefnemers waarin definitief wordt gekozen voor een kleine boerderij. De gemeente stelt eenmalig € 25.000 ter beschikking voor de realisatie en wil verder geen bemoeienis met de exploitatie. Ook wordt er een nieuw bestuur-op-afstand gezocht voor de boerderij en gaan Woningstichting de Zaligheden en Maatschap Kerkebogten een deel financieren. Hiertoe wordt in de maanden erna ook een realisatie-overeenkomst getekend door de gemeente Eersel en het stichtingsbestuur van de buurtboerderij.

De huurovereenkomst is in 2017 ondertekend in overleg met de stichting. In februari 2017 wordt gestart met de bouw van de boerderij. De oplevering stond gepland voor september 2017, maar is vertraagd.

Volgens de betrokken ambtenaar wilde de gemeente graag dat de buurtboerderij er zou gaan komen, maar moest het plan wel een dekkende begroting hebben. Gedurende de afgelopen 10 jaar was dat ook het belangrijkste punt voor de gemeente: hoe zorg je voor een plan dat financieel haalbaar is zonder dat de gemeente alle kosten moet dragen? En hoe regel je de exploitatie op een professionele wijze? De ambtenaar geeft aan dat de gemeente ook proactief verschillende partijen bij elkaar heeft gebracht, om zo een duurzame coalitie te vormen.

De secretaris van het bestuur van de stichting Buurtboerderij Kerkebogte is van mening dat het belemmerend werkt voor burgerinitiatieven als een initiatief politiek gekleurd wordt. Hierdoor stemmen partijen vanuit politieke strategie voor of tegen. Dat is bij dit initiatief verschillende malen gebeurd. De secretaris vindt dat de gemeente te bureaucratisch is en alles netjes via het protocol doet, maar dat het wel heel lang duurt. Hij erkent dat de gemeente personen en partijen bij elkaar heeft gebracht om het plan te verwezenlijken, zoals de Rotary. Wel betreurt hij dat initiatiefnemers niet genoeg op de hoogte zijn gehouden van vorderingen of afwijzingen. Zo hebben zij de afwijzing van een financiering via een voorjaarsnota moeten vernemen.

4.3 Postcoderoos Kraanvogel

KempenEnergie is een energievereniging die zich in wil zetten om de Kempen energieneutraal te maken. De leden van de vereniging willen zelf lokaal duurzame energie opwekken in alle vijf de Kempengemeenten. Onderdeel hiervan is de landelijke postcoderoosregeling, waarbij particulieren zonnepanelen op daken van gebouwen van derden kunnen leggen en de opgewekte energie fiscaal vriendelijk kunnen opwekken.

Gedurende 2013 zijn er op initiatief van de vereniging verschillende overleggen tussen de vereniging, ambtenaren van de gemeente Eersel en een aantal basisscholen geweest over het plaatsen van zonnepanelen op daken van scholen, gecombineerd met een educatieproject voor leerlingen van de scholen. Het educatiedeel bleek sneller te realiseren te zijn dan het zonnepanelendeel en is als zelfstandig project verder gegaan en gerealiseerd.

In 2014 is door dezelfde betrokkenen verder gesproken over het plaatsen van panelen op het dak van MFA De Rosdoek in Wintelre. Eén van de scholen die deelnam aan de gesprekken is gehuisvest in deze MFA. Het bestuur van de vereniging en het bestuur van De Rosdoek konden geen overeenstemming bereiken. De vereniging koos er vervolgens voor om naar een ander dak uit te kijken.

In het voorjaar van 2015 heeft de vereniging enkele malen oriënterend met de adviseur klimaat en duurzaamheid van de gemeente Eersel gesproken over het

plaatsen van zonnepanelen op daken van gebouwen die eigendom zijn van de gemeente.

Op 1 juni 2015 heeft de vereniging via de adviseur klimaat en duurzaamheid een verzoek aan het college gedaan om nader onderzoek te mogen doen op het dak van cultureel centrum De Muzenval (eigendom van de gemeente Eersel) om daar mogelijkzoon zonnepanelen te kunnen leggen.

Op 9 juni 2015 stelt het college de 'Uitgangspunten zonnepanelen' vast. Hierin stelt het college de voorwaarden vast waaronder zij gemeentelijke daken ter beschikking aan derden kan stellen om zonnepanelen op te leggen. De belangrijkste uitgangspunten zijn dat de initiatiefnemer de kosten voor het leggen en onderhouden van de zonnepanelen draagt; de gemeente (op basis van de businesscase van de initiatiefnemer) een vergoeding voor het recht van opstal kan vragen; en dat alle risico's voor rekening van de initiatiefnemer zijn. Ook stelt het college dat dit niet-limitatieve uitgangspunten zijn, en dat ieder voorstel maatwerk behoeft. Ook stelt het college nog in afwachting te zijn van een beleidskader om de vraag te beantwoorden wanneer zij zelf zonnepanelen legt en wanneer derden dat mogen doen.

Op 7 juli 2015 besluit het college om de initiatiefnemers geen toestemming te geven nader onderzoek op het dak van De Muzenval te doen. De overweging is dat het college nog in afwachting is van de uitkomsten van een Energie Prestatie Advies Utiliteit (EPA-U) voor alle gemeentelijke gebouwen en dat er nog beleid aangaande opbrengsten uit zonnepanelen ambtelijk in voorbereiding is. Het college stelt dat door nu de initiatiefnemers toestemming te verlenen alvast onderzoek te verrichten op het dak van De Muzenval, er verwachtingen kunnen worden gewekt die niet waar kunnen worden gemaakt.

De vereniging wordt over dit besluit omstreeks 13 juli 2015 geïnformeerd door de adviseur klimaat en duurzaamheid.

Het EPA-U kwam in november 2015 gereed. Hieruit bleek dat op bijna alle gemeentelijke panden mogelijkheden zijn om zonnepanelen aan te brengen. In december 2015 werd de SDE+ subsidieregeling van het ministerie van Economische Zaken bekend. Met deze regeling kunnen grootverbruikers – waaronder gemeenten – subsidies aanvragen om over te schakelen naar duurzame energieopwekking. De raad besluit uiteindelijk op 21 juni 2016 in de Voorjaarsnota 2017-2020 om voor onder andere het dak van De Muzenval geld beschikbaar te stellen voor het plaatsen van zonnepanelen en daarmee het dak niet aan KempenEnergie ter beschikking te stellen.

In het najaar van 2015 en voorjaar van 2016 is de vereniging opnieuw met ambtenaren van de gemeente om tafel gaan zitten en is er overstemming bereikt om zonnepanelen op het dak van sporthal De Kraanvogel te leggen, waarvan de gemeente Eersel ook de eigenaar is.

Het college besluit hiertoe op 26 april 2016, met als uitgangspunten: de dakrenovatie wordt vervroegd van 2020 naar 2017; de gemeente neemt na 15 jaar de zonnepanelen over voor een vooraf vastgestelde restwaarde; KempenEnergie

betaalt een dakhuur op basis van een sluitende businesscase. Het college stuurt op basis van dit besluit een voorstel naar de raad.

De raad besluit op 7 juni 2016 dit voorstel van het college over te nemen en de gemeentebegroting diensgevolge te wijzigen.

De overeenkomst wordt naar verwachting, nadat de vereniging een sluitende businesscase heeft ingediend, in 2017 gesloten.

De betrokken medewerker Vastgoed van de gemeente stelt dat de gemeente in dezen te maken heeft met zowel een publiekrechtelijke rol (het stimuleren van duurzame initiatieven), maar ook met een privaatrechtelijke rol. Als eigenaar van een pand moet de gemeente, net zoals een private partij, kijken naar de bouwkundige consequenties, een eventuele huurprijs en overige doelstellingen van de gemeente. Eén van de consequenties is dat het dak van De Kraanvogel nu vervroegd vernieuwd moet worden, om de zonnepanelen te kunnen dragen.

De voorzitter van de vereniging stelt dat de gemeente beter had kunnen communiceren tijdens het proces. Het college heeft het raadsvoorstel over De Kraanvogel gemaakt, zonder de vereniging erbij te betrekken. Ook stelt de voorzitter dat de vereniging niet is uitgenodigd voor de raadsvergadering waarin het voorstel werd besproken. De voorzitter ervaart dit als een afstandelijke houding, die niet bevorderlijk werkt voor het enthousiasme van vrijwilligers.

Volgens de participatieladder valt dit initiatief onder de bestuursstijl 'faciliterend'. Dit komt overeen met het afwegingskader uit de Burgerparticipatienota Meedoen?!

5 Bestuurlijk proces

In zijn aard gaat de omgang van de gemeente met burgerinitiatieven over de verhouding tussen burger en overheid. De omgang met burgerinitiatieven is – naast de dagelijkse ambtelijke gang van zaken – ook afhankelijk van de attitude van het gemeentebestuur: het college en de raad. Om deze attitude in kaart te kunnen brengen, hebben we apart gesproken met wethouder Tönissen en de raadsleden Wijnands en Nijboer.

5.1 Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord 2014-2018 wordt gesteld dat de coalitie de inwoners serieus wil nemen: “Het college gaat op zoek naar afstemming met burgers op verschillende niveaus. Bij de veranderde rol van de overheid past participatie op het niveau waarop het nodig is.”

Eén van de actiepunten is dat raadsvoorstellen duidelijk worden geformuleerd. Er is onder meer aparte aandacht voor de eerdergenoemde Factor C methode.

5.2 De wethouder

Over burgerparticipatie stelt de wethouder dat het college dit zoals omschreven in het coalitieakkoord in de praktijk brengt. De wethouder is van mening dat er steeds meer initiatieven vanuit de samenleving komen, die de gemeente serieus moet nemen en zo goed mogelijk moet faciliteren. De wethouder noemt in het bijzonder de beleidsnota Duurzaamheid, waarin met nadruk wordt gesteld dat de gemeente burgers gaat helpen om duurzaamheidsstappen te zetten.

De wethouder stelt dat de rol van dorpsraden van belang is. Zij adviseren het college en ambtenaren over wat er speelt in de kernen. De wethouder erkent dat burgerparticipatie soms een moeilijk en langdurig traject is, dit komt ook door de eigen verantwoordelijkheid van de gemeente. Als voorbeeld noemt de wethouder de buurtboerderij Kerkebogten: een goed idee, maar de gemeente moet hier financiële en personele ruimte voor vrijmaken. Communicatie is daarin essentieel; verwachtingen van burgers moeten goed gemanaged worden. De wethouder stelt dat de gemeente in het voorjaar 2017 bij een buurtschouw heeft aangegeven dat het bij lastige problemen even duurt voordat deze opgelost worden.

Volgens de wethouder is het voor ambtenaren ook een leercurve, voor wat betreft hun houding en procesvaardigheden. Het bieden van maatwerk is daarbij belangrijk,

ook levert dit verschillen tussen initiatieven op. Daarbij moet wel de dunne lijn tussen een particulier en een algemeen belang worden bewaakt.

5.3 Gesprek raadsleden

Raadslid Wijnands is ook wethouder geweest en stelt dat je als wethouder meer met burgerinitiatieven te maken hebt dan als raadslid. Het initiatief Postcoderoos Kraanvogel is hem onbekend. Desalniettemin krijgt Wijnands als raadslid ook verzoeken van burgers. Volgens hem gaat dat vaak om zaken waar een burger tegen is. Hierin zit – volgens Wijnands – een dilemma: een raadslid is volksvertegenwoordiger, maar staat niet voor een individueel belang. Anderzijds: als burgers met een idee komen dat binnen het beleid past, dan zou de gemeente zich moeten inspannen om dat te verwezenlijken.

Wijnands is onbekend met de Verordening Burgerinitiatief en denkt dat de raad toegankelijk genoeg is, waardoor deze formele route ook niet nodig is.

Wijnands stelt dat de verhouding tussen een ongekozen dorpsraad en een gekozen gemeenteraad soms lastig is. Naar de mening van Wijnands hebben dorpsraden veel goedbedoelde ideeën, waarin zij vooral het belang van het dorp voor ogen hebben.

Raadslid Nieboer stelt dat zij in principe groot voorstander is van burgerparticipatie. Wel vraagt zij zich af of de raad voldoende inzicht heeft in welke burgerinitiatieven er in Eersel plaatsvinden en wat de rol van de gemeente daarin is. In haar optiek is het goed wanneer de raad met regelmaat een rapportage hiervan krijgt.

Volgens het raadslid moet de gemeente burgerinitiatieven zoveel mogelijk faciliteren. Dat kan door concreet mee te denken en waar mogelijk wet- en regelgeving die het initiatief in de weg staat weg te nemen. Daarnaast vindt het raadslid dat de gemeente vanuit vertrouwen moet handelen, het enthousiasme van burgers moet vasthouden en maatwerk moet bieden. Vaste protocollen werken in haar optiek niet. De gemeente zou ook burgers moeten stimuleren om met initiatieven te komen, bijvoorbeeld door een communicatiecampagne.

Ten aanzien van de dorpsraden stelt het raadslid dat er twee kanten zijn: dorpsraden zijn een goede manier om contact met de kernen te hebben. Anderzijds zijn zij niet democratisch. Een definitief antwoord hoe daarmee om te gaan heeft het raadslid nog niet.

Nijboer kent de Verordening Burgerinitiatief niet. Zij stelt dat deze wel degelijk nuttig kan zijn, maar dat deze dan wel bij burgers bekend moet zijn.

6 Conclusies

Dit onderzoek gaat over zowel formele als informele burgerinitiatieven.

Het formeel burgerinitiatief is in 2002 bij de dualisering van het gemeentebestuur een mogelijkheid geworden voor burgers om directe invloed op de agenda van de gemeenteraad uit te oefenen. Van deze mogelijkheid is in Eersel nog geen gebruik gemaakt.

Het formeel burgerinitiatief valt onder de zogeheten tweede generatie van burgerparticipatie, waarbij burgers zich voegen naar de agenda en besluitvormingsstructuur van de overheid. De samenleving is de laatste jaren sterk veranderd in een netwerksamenleving met mondige burgers die graag zelf initiatief nemen om hun eigen leefwereld vorm te geven. Dit brengt met zich mee dat de verhouding tussen overheid en burgers ook mee verandert, waarbij de civil society initieert en de overheid participeert.

Een informeel burgerinitiatief past goed in deze nieuwe maatschappelijke ordening: burgers nemen inhoudelijk initiatief en zijn leidend en de overheid stelt zich als partner faciliterend en stimulerend op. Een formeel burgerinitiatief past niet goed in deze nieuwe ordening, want burgers moeten zich daarbij verhouden tot de werkwijze van de overheid.

De gemeente Eersel omarmt deze nieuwe ordening met het bijbehorend initiatief vanuit de samenleving nog onvoldoende. De gemeente erkent het belang van mondige burgers en moedigt dit ook aan, maar de handelingswijze van de gemeente sluit hier niet bij aan.

Uit het onderzoek maken wij op dat de gemeente Eersel veel belang hecht aan haar wettelijke taken en een goede belangenafweging tussen de verschillende belangen die de gemeente moet dienen. Cruciaal bij het faciliteren en stimuleren van burgerinitiatieven door de gemeente is ten eerste een tijdige, heldere en betrokken communicatie naar burgers. Dit voorkomt teleurstelling en een afkalving van enthousiasme. Ten tweede vergt dit een open houding van ambtenaren en bestuur, waarin gedacht wordt vanuit vertrouwen en vanuit de burger. Welke belemmeringen komt men nu tegen om een initiatief te ontplooien en hoe kan de gemeente die elimineren? Ten derde vergt dit een gemeente die stimulerend en inspirerend de samenleving tegemoet treedt. Bijvoorbeeld door burgers via een communicatiecampagne te stimuleren om initiatief te tonen of door initiatiefnemers actief met elkaar te verbinden. Ten vierde vergt dit een daadkrachtige gemeenteraad die goed op de hoogte is van de initiatieven die er vanuit de samenleving komen en de vraag wat de gemeente daarmee doet.

6.1 Aanbevelingen aan de gemeenteraad van Eersel

- Intensiveer de cultuuromslag en de bijbehorende werkwijze die behoort bij een gemeente, waar de burgers zelf burgerinitiatieven willen ontplooiën. Faciliteer en stimuleer deze initiatieven.
- Zorg ervoor dat het college de raad regelmatig op te hoogte stelt van ontplooiende burgerinitiatieven en de betrokkenheid van de gemeente daarbij.
- Stimuleer het college om burgerinitiatieven niet alleen te zien als een mogelijkheid om burgers bij beleidsdoelen van de gemeente te betrekken, maar vooral als een mogelijkheid om initiatief vanuit de samenleving mogelijk te maken of om als gemeente beter aan te sluiten bij de leefwereld van burgers.
- Verzoek het college om verwachtingsmanagement rondom burgerinitiatieven te ontwikkelen en implementeren. Cruciaal daarbij is de communicatie naar burgers waarom iets wel of niet kan.
- Bespreek met het college de ambtelijke ondersteuning van burgerinitiatieven. Een mogelijkheid is een vaste ambtenaar met doorzettingsmacht die liason officer is tussen initiatief en de rest van de ambtelijke organisatie.

6.2 Vergelijking

De gemeenten Oirschot, Reusel – De Mierden en Eersel gaan ieder op een andere manier om met burgerinitiatieven en met – in bredere zin – de positie van de burger ten opzichte van de gemeente. In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat Oirschot het verst hierin is en dat Eersel het meest behoudend is.

In Oirschot geven burgers in de onderzochte cases zelf direct vorm aan hun leefwereld via verregaande burgerinitiatieven in hun kernen. Dit levert nieuwe kwesties op rondom democratische controle en ambtelijke capaciteit.

In Reusel – De Mierden heeft de gemeente een grote ambitie om samen met burgers aan betere samenleving te werken. Desalniettemin is hier het uitgangspunt of initiatieven binnen het gemeentelijk beleid passen, in plaats van andersom.

In Eersel heeft men oog voor mondigere burgers en een veranderende samenleving. De gemeente is behoudend ten opzichte van burgerinitiatieven en ziet deze vooral als een mogelijkheid om burgers een bijdrage te laten leveren aan de kwaliteit van projecten en het draagvlak van de gemeente te versterken.

Voor alle drie de gemeenten geldt dat er belangrijke aandachtspunten zijn:

- Het omarmen van burgerinitiatieven veroorzaakt hoge verwachtingen bij burgers, terwijl de gemeente niet altijd alles waar kan of wil maken. Wees hier helder over om zo teleurstelling te voorkomen.
- Burgers meer ruimte geven om zaken zelf te regelen betekent – zeker wanneer er bevoegdheden worden overgedragen of er sprake is van veel

gemeenschapsgeld – dat de gemeenteraad scherp moet zijn op haar democratische en controlerende taak.

- Actieve burgers zijn vaak ook dezelfde burgers en kwetsbare burgers participeren minder vaak. Heb hier als raad oog voor en vindt manieren om iedereen erbij te betrekken.

7 Bestuurlijke reactie

Uw brief van
Uw kenmerk

Eersel, d.d. 18 januari 2018
Ons kenmerk 18.00010

Telefoonnummer 0497-531300
Bijlage(n)

Onderwerp Bestuurlijke reactie op rapport
"Burgerinitiatieven in de
Kempengemeenten"

Geachte Rekenkamercommissie Kempengemeenten,

Wij hebben kennis genomen van uw rapport naar burgerinitiatieven in onze gemeente, met daarin de overkoepelende conclusie en aanbevelingen. Wij willen u hartelijk bedanken voor uw onderzoek en de inzichten die u ons verschaft.

Onze reactie op uw conclusie is, dat deze deels aansluit bij onze ervaringen in de afgelopen jaren. Wel vragen wij ons af of een onderzoek naar twee van de 22 beschreven burgerinitiatieven in bijlage 3 een realistisch beeld van de werkelijkheid geeft. Beide onderzochte burgerinitiatieven hebben ongeveer hetzelfde proces doorlopen en hebben in hetzelfde jaar gespeeld. Dit terwijl er in de inleiding van uw rapport wordt beschreven dat er sprake is van een evaluatie van verschillende soorten initiatieven gedurende de periode 2012 – 2017. In deze periode was er sprake van een moeilijk economisch klimaat waarin deze onderzochte initiatieven tot ontwikkeling moesten komen. Alle 22 door u in bijlage 3 genoemde initiatieven zijn naar tevredenheid gerealiseerd.

Wij herkennen ons in de conclusie dat er nog uitdagingen zitten in het samenwerken met burgerinitiatieven en ook erkennen wij dat de open houding niet altijd voldoende aanwezig is. Echter concludeert u ook, dat er niet voldoende gestimuleerd en geïnspireerd wordt vanuit de gemeente. Hierin kunnen wij ons niet volledig vinden, aangezien onder andere de website toekomstvivreersel.nl en het project Eersel Slim Verbonden, met het doel initiatieven te stimuleren, niet terugkomen in uw onderzoek. Onderstaand leest u onze reactie naar aanleiding van de aanbevelingen.

1. *Intensiveer de cultuuromslag en de bijbehorende werkwijze die behoort bij een gemeente, waar de burgers zelf burgerinitiatieven willen ontplooien. Faciliteer en stimuleer deze initiatieven.*

In het cultuurhandboek 'Eersels Kompas' staat de transitie van piramide naar matrix binnen de ambtelijke organisatie beschreven. Binnen deze transitie speelt ook het nemen van regie en verantwoordelijkheid door ambtenaren bij burgerinitiatieven een belangrijke rol. Ook wordt in dit cultuurhandboek het onderwerp 'burgerbetrokkenheid' besproken en welke verwachtingen de gemeente Eersel heeft van het gedrag van de medewerkers ten overstaande van dit onderwerp. In het cultuurtraject binnen de ambtelijke organisatie is 'de nieuwe rol van de gemeente' nadrukkelijk aanwezig. Dit zal later in 2018 resulteren in een vernieuwde organisatievisie.

Dijk 15
Postbus 12
5520 AA Eersel

Telefoon
(0497) 53 13 00

Telefax
(0497) 53 13 05

E-mail
gemeente@eersel.nl

BTW-nr.
NL00.19.02.684.B.01

KvK-nr.
17273265

Bankrekeningen
algemeen
NL26BNGH0285002279
belastingen
NL62BNGH0285027433

BIC-code
BNGHNL2G

Projecten zoals toekomstvijvereersel.nl en Eersel Slim Verbonden, met het doel om initiatieven te stimuleren, blijven we ook in de (nabije) toekomst aanmoedigen en intensiveren.

2. *Zorg ervoor dat het college de raad regelmatig op de hoogte stelt van ontplooiende burgerinitiatieven en de betrokkenheid van de gemeente daarbij.*

Het is van belang dat de raad voldoende op de hoogte is van burgerinitiatieven en de betrokkenheid van de gemeente hierbij, ook om zich als (deel van) de raad achter de initiatieven te kunnen scharen. Op dit moment krijgt de raad inzicht in burgerinitiatieven middels raadsvoorstellen voor met name een financiële bijdrage die niet binnen de bestaande begroting past of wanneer er kaders meegegeven moeten worden aan een initiatief. Wij zien kansen om de raad explicieter over burgerinitiatieven te informeren via de bestaande verantwoordingsmomenten binnen de P&C-cyclus.

3. *Stimuleer het college om burgerinitiatieven niet alleen te zien als een mogelijkheid om burgers bij beleidsdoelen van de gemeente te betrekken, maar vooral als een mogelijkheid om initiatief vanuit de samenleving mogelijk te maken of om als gemeente beter aan te sluiten bij de leefwereld van de burgers.*

Wij kunnen ons vinden in deze aanbeveling en zullen ons hier (nog meer) voor inzetten. In de rapporten "Besturen doen we samen" die zijn opgesteld in het kader van Veerkrachtig Bestuur - en als basis hebben gediend voor het raadsvoorstel rond dit thema - worden de prioriteiten bij de ambities van de gemeente Eersel uiteengezet, dit zijn: 'Legitimiteit terugwinnen: het begint met de inwoner serieus nemen', 'Nieuwe kansen creëren voor participatieve democratie', 'We nemen de vertegenwoordigers van inwoners serieus en zoeken vormen per gebied of thema' en 'Iedereen hoort erbij en nemen we serieus'. In deze prioriteiten herkennen we uw aanbeveling terug.

4. *Verzoek het college om verwachtingsmanagement rondom burgerinitiatieven te ontwikkelen en implementeren. Cruciaal daarbij is communicatie naar burgers waarom iets wel en niet kan.*

Het moet vanzelfsprekend zijn dat inwoners een juiste terugkoppeling krijgen na het indienen van een burgerinitiatief. Het is als gemeente belangrijk om open te staan voor burgerinitiatieven en een juiste communicatie is dan ook essentieel. Bij de gemeente Eersel zijn we er bovendien van overtuigd, dat er in de toekomst steeds meer samengewerkt wordt met bijvoorbeeld inwoners, bedrijven, het onderwijs. Het is hierbij van belang om duidelijk terug te koppelen welke keuzes de gemeente waarom maakt. Dit is een leerproces voor zowel de inwoners als voor de gemeente zelf. Enerzijds dienen inwoners gehoord te worden en zich gehoord te voelen. Anderzijds is het belangrijk dat inwoners begrijpen waarom wij er in sommige gevallen voor kiezen om een burgerinitiatief niet te kunnen of willen ondersteunen.

5. *Besprek met het college de ambtelijke ondersteuning van burgerinitiatieven. Een mogelijkheid is een vaste ambtenaar met doorzettingsmacht die liaison officer is tussen initiatief en de rest van de ambtelijke organisatie.*

Op dit moment ligt de regie rond een burgerinitiatief bij de ambtenaar die inhoudelijk verantwoordelijk is voor het beleidsveld waar het initiatief betrekking op heeft. Binnen de functieprofielen van de ambtenaren is klantgerichtheid een van de kerncompetenties, waarbij dit begrip wordt geduid als de mate waarin de medewerker luistert en waar mogelijk tegemoet komt aan de (on-)uitgesproken wensen van de klant/gebruiker, hiernaar handelt en daarbij prioriteit geeft aan servicebereidheid en klanttevredenheid. Initiatieven die ontstaan bij of onder de aandacht gebracht worden door dorpsraden worden in eerste gecoördineerd door de contactpersoon dorpsraden. Daarmee is voor een deel deze liaison officer ingevuld.

Wij vinden het bovendien belangrijk dat inwoners van de kernen een aanspreekpunt hebben binnen de gemeente, ook bij het kenbaar maken van burgerinitiatieven. Dit is opgenomen in de rapporten "Besturen doen we samen".

6. *Omarmen van burgerinitiatieven veroorzaakt hoge verwachtingen bij burgers, terwijl de gemeente niet altijd alles waar kan of wil maken. Wees hier helder over om zo teleurstelling te voorkomen.*

Zie de reactie bij aanbeveling 4.

7. *Burgers meer ruimte geven om zaken zelf te regelen betekent – zeker wanneer bevoegdheden worden overgedragen of er sprake is van veel gemeenschapsgeld – dat de gemeenteraad scherp moet zijn op haar democratische en controlerende taak.*

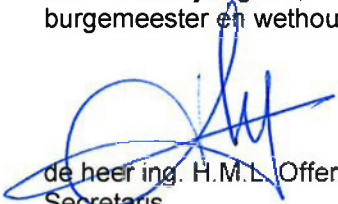
Het overdragen van bevoegden en gemeenschapsgeld wordt uitvoering besproken in de rapporten "Besturen doen we samen". Het vervolg is om dit verder uit te werken en uiteindelijk in te voeren. Zoals eerder aangegeven zijn wij van mening dat een juiste rol van de raad bij een samenwerking met burgerinitiatieven een positieve impuls kan geven, zo ook in hun democratische en controlerende taak. Wanneer bevoegdheden echter op uitvoeringsniveau worden overgedragen aan een initiatief is hier sprake van een rol voor het college en niet voor de raad.

8. *Actieve burgers zijn vaak ook dezelfde burgers en kwetsbare burgers participeren minder vaak. Heb hier als raad oog voor en vindt manieren om iedereen erbij te betrekken.*

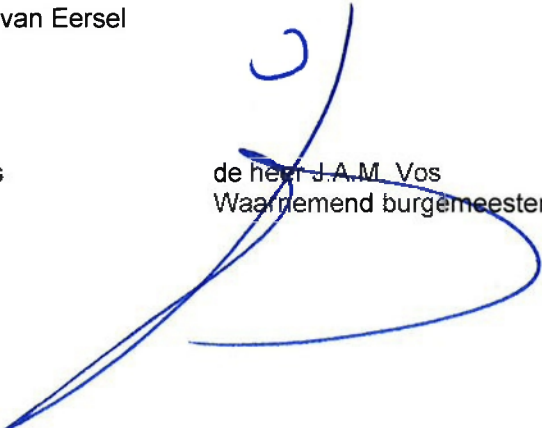
We proberen op verschillende wijzen alle burgers te betrekken. Actieve inwoners kunnen de gemeente zelf vinden. Wij zoeken continu naar betere manieren om ook kwetsbare of minder actieve inwoners te betrekken. Hiertoe worden de eerder genoemde projecten zoals toekomstvivreersel.nl en Eersel Slim Verbonden ingezet. Ook zoeken we naar innovatieve manieren om inwoners op 'leuke' manieren te activeren en hun ingang te vinden naar de gemeente. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het Klimaatstraatfeest, waarbij er nauw contact is met deelnemende inwoners. Hierbij zijn nieuwe verbindingen gelegd met een andere groep inwoners.

Mocht u naar aanleiding van deze reactie nog vragen hebben, dan kunt contact opnemen met Jeroen Weekers van de afdeling Staf. Hij is bereikbaar op werkdagen via telefoonnummer (0497) 531 713 of via e-mail j.weekers@eersel.nl.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Eersel

de heer ing. H.M.L. Offermans
Secretaris

de heer J.A.M. Vos
Waarnemend burgemeester

Bijlage 1

Gehanteerd normenkader

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen en voor de analyse en beoordeling van de verzamelde data over burgerinitiatieven in de Kempengemeenten is een normenkader opgesteld. Het kader is opgesteld op basis van het ACTIE-model van Denters c.s., waarbij gesteld wordt dat gemeenten op drie manieren burgerinitiatieven kunnen benaderen: stimuleren, faciliteren of coproduceren. Daarnaast hebben we algemene normen voor goed bestuur verwerkt in het kader.

Per categorie van de sub-onderzoeksvragen hanteren we de volgende normen:

A. Beleid en kaderstelling

- De gemeente heeft een visie op burgerinitiatieven.
- Er is een helder beleidskader voor burgerinitiatieven.
- De visie op burgerinitiatieven maakt onderdeel uit van een bredere visie op burgerparticipatie.
- De visies op burgerparticipatie en –initiatieven worden door het college actief uitgedragen.
- Er zijn beleidsdoelen geformuleerd voor formele burgerinitiatieven.
- Er zijn beleidsdoelen geformuleerd voor informele burgerinitiatieven.
- De beleidsdoelen zijn haalbaar.
- De gemeente heeft de verschillende rollen die zij ten aanzien van burgerinitiatieven kan aannemen, helder omschreven.
- Er is beleid over de wijze waarop burgers worden gestimuleerd om burgerinitiatieven te initiëren.
- Er is beleid over de wijze waarop burgerinitiatieven worden gefaciliteerd.
- Er is beleid over de wijze waarop de gemeente burgerinitiatieven kan coproduceren.
- Het beleid biedt duidelijkheid over regels en procedures waarbinnen burgerinitiatieven vorm kunnen krijgen.
- De gemeente draagt de mogelijkheden voor burgerinitiatieven actief uit.

B. Uitvoering 1: gemeente

- De gemeente heeft zicht op de ingediende formele en informele burgerinitiatieven: het aantal ontvangen initiatieven, het aantal dat in behandeling is genomen en het aantal dat is afgewezen.
- Het is duidelijk welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden verantwoordelijke ambtenaren hebben.

- Er is binnen de gemeente een vaste medewerker als contactpersoon voor formele en een voor informele burgerinitiatieven.
- De gemeente komt haar toezeggingen aan initiatiefnemers na.
- De rol die de gemeente al dan niet speelde is van invloed geweest op het indienen van het burgerinitiatief.
- Formele kaders worden in heldere taal aan burgers gecommuniceerd.
- Regelgeving om een initiatief in te dienen is zo eenvoudig mogelijk.
- De gemeente brengt initiatiefnemers in contact met andere initiatieven of instanties.
- De gemeente ondersteunt initiatieven op maat.
- Er is een causaal verband tussen de rol die de gemeente speelde en de effecten van de initiatieven.

B. Uitvoering 2: de initiatieven en initiatiefnemers (voor de zes cases)

- De inhoudelijke doelen van het burgerinitiatief worden gerealiseerd.
- De zakelijke doelen (budget, planning) van het initiatief worden gerealiseerd.
- Er is draagvlak voor het initiatief onder de bevolking.
- Ondersteuning vanuit de gemeente sluit aan bij de behoeften van de initiatiefnemers.
- Initiatiefnemers zijn tevreden over de behandeling en besluitvorming door de raad respectievelijk het college/ het ambtelijk apparaat.
- Initiatiefnemers vinden de rol van de gemeente helder.
- Initiatiefnemers vinden dat de gemeente haar afspraken nakomt.
- Initiatiefnemers vinden dat de rol die de gemeente speelde van invloed is geweest op de effecten van het initiatief.
- Initiatiefnemers vinden dat de gemeente helder en eenvoudig communiceert over de mogelijkheden om burgerinitiatieven in te dienen.

C. Bestuurlijk proces

- Het aantal ingediende informele initiatieven sluit aan bij de beleidsdoelen van de gemeente.
- Het aantal ingediende formele initiatieven sluit aan bij de beleidsdoelen van de gemeenteraad.
- De raad is via formele weg goed geïnformeerd over inhoud, effect en draagvlak van het initiatief.
- De raad is via informele weg goed geïnformeerd over inhoud, effect en draagvlak van het initiatief.
- Burgers hebben de mogelijkheid om hun initiatief in de raad toe te lichten.
- Burgers zijn geïnformeerd dat een burgerinitiatief op de agenda van de raad staat.
- Burgers zijn geïnformeerd over de besluitvorming door de raad.
- Burgers zijn geïnformeerd over de besluitvorming door het college.

We toetsen voor iedere gemeente afzonderlijk de data aan dit kader. Om vervolgens de sub-onderzoeksvragen uit categorie D (Vergelijking) te kunnen beantwoorden, vergelijken we ook de resultaten van deze toetsing tussen de gemeenten.

Bijlage 2

Bronnen

De feitenrapportage is opgesteld aan de hand van gesprekken met:

- Ad van de Ven, initiatiefnemer Postcoderoos Kraanvogel
- Jan de Mol, bestuurslid buurtboerderij Kerkebogten
- Jeroen Weekers, projectleider innovatie & dorpsparticipatie, gemeente Eersel
- Dide Kuunders, Onderzoeker control / beleidsmedewerker duurzaamheid, gemeente Eersel
- Vildan Bayram, medewerker Vastgoed, gemeente Eersel
- Laurens van der Heijden, beleidsmedewerker Sport, gemeente Eersel
- Chris Tönissen, wethouder, gemeente Eersel
- Regina Nieboer, raadslid gemeente Eersel
- Henri Wijnands, raadslid gemeente Eersel

Geraadpleegde documenten:

- Burgerparticipatienota Burgerparticipatie, een kwestie van maatwerk (2011)
- Werkwijzer Participatie (2012)
- Burgerparticipatienota Meedoen?! (2015)
- Verordening Burgerinitiatief (2002)
- Coalitieakkoord "Samen Vooruit!" (CDA/ D66/ PvdA-GroenLinks) 2014-2018 (2014)
- Verordening Burgerinitiatieven (2002)
- Website www.eersel.nl (geraadpleegd op 11 juli 2017)

Bijlage 3

Lijst met formele burgerinitiatieven

-

Lijst met informele burgerinitiatieven

1. Duofietsen Vessem

In 2016 hebben twee bewoners het idee opgevat om twee vrijwilligers met twee inwoners te laten fietsen, ergens een kopje koffiedrinken en op de terugweg wisselen, zodat de inwoner met de andere vrijwilliger op de fiets zit en er weer een ander gesprek is. Men vroeg aan de gemeente geld om twee elektrische fietsen aan te kunnen schaffen.

De gemeente heeft de aanschaf van de fietsen niet gedaan, maar heeft wel een subsidie gegeven voor een open dag en voor de helft van de onderhoudskosten van de fietsen (€ 6.000). Ook heeft de gemeente meegedacht en de bewoners met een zorginstelling in contact gebracht.

2. Buurtboerderij Kerkebogten Eersel

Dit betreft de oprichting van een buurtboerderij in een nieuwbouwwijk in Eersel, waar veel ouderen maar ook veel jeugd woont. Na aanleg speelplek voor de jeugd en beweegtoestellen voor ouderen, was er al een jarenlange wens naar een buurtboerderij. De gemeente was bereid financiële bijdrage te leveren, maar wilde de buurtboerderij niet exploiteren.

Via een burgerinitiatief is er een stichtingsbestuur gevormd, die de bouw en de exploitatie gaat verzorgen. Onlangs is het startsein voor de bouw gegeven.

3. Erfpacht Jacobusmolen Vessem

In het kader van bezuinigingen had de gemeente Eersel besloten de Jacobusmolen in Vessem af te stoten. Een groep burgers is hiertegen in het verweer gekomen en hebben zich verenigd. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een oplossing waarbij deze groep de molen middels erfpacht in beheer heeft gekregen, de gemeente heeft hierbij een eenmalige financiële bijdrage betaald. De molen is reeds, middels subsidies, door de beheersstichting gerestaureerd.

Het contact is in eerste instantie gelopen via het gemeentebestuur (raad en college) en later ambtelijk via team ruimte en team vastgoed

4. Torens in Steensel/Duizel

De gemeente Eersel heeft twee monumentale (kerk)torens in haar bezit (in

Steensel en in Duizel). Deze torens moesten conform planning gerenoveerd worden. Een werkgroep van de dorpsraad Steensel had reeds de begane grond van de toren in Steensel in gebruik voor het geven van voorlichtingen over de toren en de geschiedenis van Steensel, tevens hielden zij in die ruimte exposities. De hoger gelegen verdiepingen van de toren waren niet publiektoegankelijk omdat deze niet voldeden aan de veiligheidsvoorschriften. Op verzoek van de werkgroep heeft de gemeente extra geïnvesteerd tijdens de renovatie van de torens, zodanig dat de hoger gelegen ruimtes ook publiektoegankelijk gemaakt zijn. De werkgroep verzorgt nu rondleidingen in de toren. In Duizel is hetzelfde gedaan naar aanleidingen van het verzoek de werkgroep in Steensel, maar daar wordt er wat minder gebruik van gemaakt.

Het contact is in eerste instantie gelopen via team Vastgoed van de gemeente Eersel. Daarna is er via het college een voorstel naar de raad gebracht om meer krediet beschikbaar te stellen.

5. Postcoderoos Kraanvogel

De gemeente Eersel heeft diverse gebouwen in haar bezit. Via Kempenenergie is het verzoek gekomen of op één van de daken van de gemeentelijke gebouwen zonnepanelen gelegd konden worden middels de postcoderoos-regeling. In gezamenlijk overleg is besloten om het dakvlak van sporthal De Kraanvogel hiervoor aan te merken. Kempenenergie is nu bezig met het verfijnen van de business-case en de gemeente Eersel is gestart met de voorbereidingen voor de vervanging van het dak, waarbij rekening gehouden wordt met het leggen van zonnepanelen. Het contact is in eerste instantie gelopen via de medewerker duurzaamheid en daarna via team vastgoed. Via het college is er een voorstel naar de raad gebracht om krediet beschikbaar te stellen voor de overname van de zonnepanelen na beëindiging postcoderoos-regeling.

6. Aanleg volkstuinen

De gemeente Eersel heeft een aantal volkstuinen in haar bezit. Op verzoek van enkele burgers zijn er inmiddels enkele volkstuinen bij gemaakt.

Het contact is gelopen via team vastgoed van de gemeente Eersel.

7. Tweede kunstgrasveld hockey Eersel (HC Eersel)

HC Eersel had één kunstgrasveld, maar de behoefte aan een tweede. De gemeente Eersel had hiervoor niet de financiële middelen. Met substantiële eigen bijdrage van HC Eersel is het tweede kunstgrasveld er gekomen.

8. Asfaltbaan atletiek Eersel (av DES)

DES had 400 meter grasbaan met andere atletiekdisciplines. Het bestuur zag toegevoegde waarde van een asfaltbaan voor skeelers, wielrennen, opleiding scootmobiel, opleiding e-bike, rolstoel en fietsbaan speciaal onderwijs en natuurlijk trainingsbaan voor DES zelf. Door “werk met werk te maken” heeft de gemeente de club kunnen ondersteunen met het voorbereidend werk. Met eigen inzet en financiële middelen is de baan er met hulp van de gemeente gekomen.

9. Nieuwe accommodatie honk- en softbal Eersel (Meppers)

Hadden verouderde accommodatie die gescheiden was voor de overige sportdisciplines op sportpark Eersel. Er was een oud grasveld van de

hockeyvereniging vrijgekomen. Vereniging heeft zelf voor afrastering, vangkooi en dug-outs (via vereniging in de buurt die opgeheven werd) en mankracht gezorgd. Gemeenteraad heeft hierdoor ingestemd met een gemeentelijk budget waardoor de nieuwe accommodatie er gekomen is.

10. Door enkel beschikbaar stellen van een perceel grond door de gemeente is via eigen initiatief het volgende gerealiseerd

- Op sportpark Duizel heeft **MAC De Kempen** (radiografisch bestuurbare auto's) met eigen middelen en hulp van de gemeente Eersel een prachtige baan aangelegd.
- Van gemeente Eersel hebben ze hiervoor oud kunstgras van een vernieuwd hockeyveld gekregen.
- Op sportpark Eersel heeft **TWC De Contente** (toer- en wielclub) een oefenterrein aangelegd voor de jeugd.
- Verder hebben ze zelf met onze toestemming en minimale hulp zelf een oefentrack aangelegd in de bosschages rondom het hele sportpark

11. Realiseren nieuwe bank rondom boom Duizel

12. Medewerking verlenen realiseren pannaveld voetbal Eersel

13. Medewerking verlenen opknappen jeu de boulebaan en speeltuin buurtvereniging Dreef

14. Realiseren schooltuin MFA Kneysel

15. Medewerking verlenen bijhouden openbaargroen door bewoners Aelenstraat Eersel

16. Medewerking verlenen natuurlijke begrazing (schapen) nabij de Gender en bbb Schadewijk

17. Medewerking verlenen natuurlijke begrazing (runderen) nabij het Rouwven Wintelre

18. Leveren picknickset welke door bewoners Willbrordusstraat zelf geplaatst is

19. Leveren wildspiegels welke door wbe Steensel aangebracht gaan worden

20. Medewerking verlenen aan het realiseren fietcrossbaantje het aangelag Wintelre

21. Medewerking verlenen SPE hangingbaskets (bloembakken en kerstbomen project)

22. Dorpswebsite Duizel